

Ressenya de Partidos Políticos y Constitución, Un estudio de la LO 6/2002 de 27 de junio, de Partidos Políticos y la STC 48/2003 de 12 de marzo de Javier Tajadura Tejada.

Javier Tajadura Tejada és professor de Dret Constitucional a la Universitat del País Basc, i al seu llibre fa un anàlisi del que suposa la LO 6/2002 en la regulació de partits polítics, i el procés de la legalització de Batasuna. En aquesta ressenya intentaré exposar i analitzar els principals arguments de Tajadura al voltant del que és la llei, i les seves opinions sobre el model del règim dels partits polítics. Centrant-me sobretot en la seva

distinció entre una concepció “de constitució procedimental” i una concepció “material i substantiva de la Constitució” que el porta a la defensa d’un tractament jurídic del fenomen dels partits diferent al establert a la LO 6/2002.

El primer que fa Tajadura és exposar com la llei anterior sobre partits polítics era insuficient per a la bona regulació dels partits polítics que deixa clar en paraules de l’autor la unió d’aquests amb els principis democràtics d’organització interna i funcionament democràtics i de la seva unió amb la constitució. 2 La Constitució Espanyola constitucionalitza la figura dels partits polítics, i es defineixen a la Constitució les funcions i els hi exigeix al article 6 que “la seva creació i l’exercici de la seva activitat són lliures dins els respectes a la Constitució i a la llei, La seva estructura interna i el seu funcionament hauran de ser democràtics”.

Tot i establir aquests límits de respecte a la Constitució, a la llei, i de estructura interna democràtica la Constitució no estableix mecanismes efectius per al control d’aquesta exigència sobre els partits. Això és així al parer del autor, que considera ho força encertat, degut a que després de la dictadura franquista es donava molt valor a fer efectiu el màxim de pluralisme polític i això va fer difícil que s’establissin des de la Constitució mecanismes per al control de les exigències del article 6, tot i les propostes de membres de les Corts “Constituent” com les de Raúl Morodo, Enrique Tierno Galván i Carlos Ollero. La llei preconstitucional 54/1978 establí límits semblants però tampoc s’establí de forma clara que fer en el cas de que un partit no s’adeqüés a aquestes exigències.

A partir d’aquí l’autor es centra en el que suposa la nova llei pel que fa a les exigències cap dins del partit (es a dir funcionament democràtic) i respecte cap a fora amb la seva activitat, en aquesta ressenya intentaré centrar-me més en la segona part. Pel que fa al funcionament intern trobem que la LO 6/2002 estableix als articles 7 i 8, l’assemblea general que haurà de prendre les decisions més rellevants en els partits. I fa una remissió

als estatuts sobre els òrgans directius dels partits, alhora la llei també exigeix que els estatuts fixin un calendari de reunions ampli, i també es fa una crida al punt 5 de l’article 7, a un control democràtic dels dirigents.

La llei també preveu el que en paraules de Tajadura és un “estàndard mínim dels drets dels afiliats” al article 8 que són drets de participació en el partit i els seus òrgans, dret a sufragi actiu i passiu, a assistir a l’assemblea general d’acord amb els estatuts, a ser informats sobre la composició i activitat dels òrgans directius, i el dret a impugnar els actes del partit contraris a la llei i als estatuts del propi partit. Al article 8 també es regulen els drets del afiliat pel que fa un possible procés de d’expulsió del partit, que exigeix que per això s’utilitzin procediments contradictoris, es a dir que la persona afectada sigui informada i que tingui dret a presentar recurs intern contra la seva expulsió.

Segons Tajadura la llei al establir això no va prou enllà pel que fa a drets dels afiliats, ja que no es garanteix que les sancions, com l’expulsió siguin portades a terme per òrgans suficientment imparcials respecte als partits, a més s’hauria d’haver instat a que els estatuts detallassin bé l’establiment de sancions i les conductes que porten a elles. Segons Tajadura la LO 6/2002 suposa un avenç considerable en exigències de democràcia interna i funcionament degudament democràtic, però en aquest sentit l’autor considera que el legislador orgànic ha perdut una bona oportunitat per aprofundir en aquest aspecte, això es degut a que el legislador es va centrar més en la segona part de la llei. Al meu parer els articles 7 i 8 responen a la finalitat del legislador orgànic, i en la meua modesta opinió el legislador orgànic no està disposat a portar el que suposen els principis de democràcia interna fins a les últimes conseqüències, ja que el legislador orgànic del que ens parla Tajadura en termes pràctics no deixen de ser els diputats dels partits polítics que no estaran disposats a especificar a la llei més exigències de democràcia interna.

Alhora d’analitzar el control de l’activitat externa dels partits, Tajadura exposa com hauria de ser

al seu parer el control que es produís sobre els partits comparant-lo amb el que estableix la LO 6/2002, com bé apunta l'autor dels principis de control extern sobre els partits sorgeixen del seu punt de vista del que és la Constitució, la seva reforma i el seu concepte democràcia. La LO 6/2002 al seu extens article 9 fa una descripció dels les activitats que ha de portar un partit polític per a que pugui ser declarat il·legal. Cal remarcar per entendre bé el que susposa això, segons la llei que en cap cas es persegueixen els fins polítics d'un partit, per molt que vulguin anar en contra del que estableix la Constitució pel que fa als seus fins i programes. Això queda remarcat en la llei en tot moment, i així queda confirmat a la STC 48/2003, al parer de Tajadura es fàcil fer aquesta distinció entre fins i activitats en el plànol teòric però no es així en el plànol pràctic del dia a dia de les activitats dels partits.

La doctrina considera que segons el model constitucional espanyol no es pot establir un control sobre els fins dels partits per molt anticonstitucionals que siguin ja que la Constitució espanyola al seu Títol X preveu procediments de reforma de tots els continguts de la Constitució, per això com defensen autors com Otto de Soto és lícit que els partits persegueixen fins anticonstitucionals mentre que aquests fins no vagin contra el codi penal. Pel contrari hi ha una minoria de juristes que defensen una concepció oposada sobre el control del partits, com ara el mateix Tajadura o el professor Santamaria, i Alzaga que consideren que es possible el control dels fins dels partits, es a dir que en realitat hi ha un límits implícits de la Constitució que no es poden reformar. La idea que es vol defensar és que la constitució no ha de ser concebuda de forma només procedimental sinó que ha de ser concebuda d'una forma substancial o material, això implica que per molt que la Constitució permeti un procés de revisió de tot el seu articulat, no seria lícit perseguir objectius contraris als valors del constitucionalisme per molt que es seguissin els procediments de reforma establerts al Títol X4.

La defensa d'aquests principis, de control sobre els fins dels partits polítics, es justifica, segons Santamaria, per els antecedents del article 6 de la Constitució, que es troben a la Llei Fonamental de Bonn, i a la Constitució Francesa de 1958. La idea es que el poder reformador, és un poder limitat degut a que des d'una concepció material defensada per Tajadura de la Constitució, el poder de reforma és un poder limitat ja que es tracta d'un poder constituït que no pot ser superior al poder del Constituent, el poder de reforma tindria el poder d'alterar "tota la literalitat de la Constitució" però no el seu contingut de fons, com defensa el professor Ruipérez. Tot i això segons Tajadura es poden especificar els

límits de la reforma: n'hi haurien uns inherents a tot estat constitucional com, el principi democràtic de sobirania popular, els drets dels individus, i l'organització de l'estat conforme a la separació de poders i el principi de supremacia de la Constitució. Tampoc serà possible reformar el sostre polític de la formula política de la Constitució 5, i aquesta ja dependrà de les característiques de cada estat. Segons Tajadura és possible i constitucional, donada la seva concepció de Constitució material, ja que a més no és del tot possible ni clara la distinció entre fins i mitjans. Tajadura també discrepa de la llei pel que fa a que l'encarregat de la dissolució de partits sigui el Tribunal Suprem, i no el Tribunal Constitucional, ja que el control tot i que és constitucional que el faci el Tribunal Suprem, el judici que ha de fer no es sobre qüestions penals sinó de caire constitucional, per això fora bo el control del TC. A més es creu que per economia processal se li hauria pogut atribuir directament el control al TC ja que s'acabarà pronunciant sobre la dissolució del partit en qüestió via procés d'empara.

L'autor també fa un interessant anàlisi de la Sentència del Tribunal Constitucional 48/2003 del 12 de març i la Sentència de la Sala Especial del Tribunal Suprem de 27 de març del 2003 per la qual s'ilegalitzava a Euskal Erritarrok, Herri Batasuna i a Batasuna, que a continuació intentaré exposar de forma resumida el contingut d'aquesta part del llibre de Tajadura.

La LO6 /2002 és impugnada pel govern basc davant el Tribunal Constitucional, i el Tribunal Constitucional declara aquesta constitucional. El govern basc considera que no és possible establir un control sobre la constitucionalitat dels partits, com fa la LO 6/2002 hi no considera que hi hagi d'haver més límits a l'activat dels partits que aquells establerts per a les associacions, això segons el TC no es així donada la importància dels partits com a representants del pluralisme polític i per això cal una regulació específica dels partits polítics. Un altre dels arguments del govern basc per demostrar l'inconstitucionalitat de la llei és que al seu parer imposa un model de democràcia militant a Espanya que ja ha estat rebut pel propi Tribunal Constitucional en Sentències anteriors. El govern Basc, fa això basant-se en determinats preceptes del article 9 de la llei impugnada, que segons ell obliguen als partits polítics a adherir-se al ordenament constitucional, el Tribunal considera que no és pot exigir un control dels fins polítics del partit perquè la Constitució Espanyola es pot reformar íntegrament a través del Títol X, tesi que com ja he explicat no es compartida per l'autor del llibre analitzat. Tot i això el TC considera que si interpretem la llei com un conjunt queda clar que el que diu que fa la llei el govern basc, no es realment el que fa ja que queda clara la dis-

tinició entre els fins i les activitats que portades a terme d'una manera reiterada i greu porten a la dissolució del partit. La llei es impugnada perquè al parer del govern Basc comporta una sanció molt greu com es la dissolució d'un partit, com per exemple pel fet d'incloure a les seves persones condemnades per delictes de terrorisme, el Tribunal Constitucional considera que un cop més l'article 9 s'ha d'entendre com un conjunt de cara a la il·legitimització de partits, i per persones condemnades s'entén que és per aquelles que no hagin estat rehabilitades. El TC també considera que la llei no és de cas únic com defensava el govern basc sinó que estableix un procés de dissolució suficientment abstractes per a ser aplicades en altres casos en un futur que no siguin el dels Batasuna. Al mateix temps tampoc es considera que la dissolució sigui una sanció de caire punitiu sinó "reparadora del ordre pertorbat" per tant no es s'incompleix el principi de non bis in idem .

La Sentència del Tribunal Suprem del 27 de març del 2003, declara il·legal Batasuna, Euskal Erritarrok i Herri Batasuna, l'autor també exposa el que suposa aquesta sentència, que internarà descriure breument abans de passar a les conclusions finals del tema que ens ocupa. La Sentència es basa en demostrar la vinculació entre Batasuna i ETA mostrant la subordinació de la primera a la segona ve sigui directament o a través de la segona ve sigui de forma directa o a través de l'organització KAS . La Sentència acaba argumentat que ETA i Batasuna formen un mateix conglomerat dirigit per ETA, prova d'això és la de que ETA imposa els membres de les meses dels partits, i estableix una jerarquia entre els membres de la banda terrorista, els de KAS i els de els partits afins. A més el Tribunal Suprem considera que la conducta de Batasuna amb posterioritat al 29 de juny del 2002 concretada en mes de 20 fets subseceptibles de ser assumits en alguna de les causes de dissolució 6.

Com a reflexions finals comentaré breument la defensa de Constitució material que fa l'autor del llibre analitzat i la dissolució de partits polítics. Per l'autor està molt clar que contràriament el que diu el Tribunal Constitucional , i la majoria de la doctrina és possible establir límits als programes polítics dels partits, perquè hi ha límits implícits a la Constitució i el poder de reforma és un poder constituït que no pot anar en contra el poder constituent. Al meu parer el pensament de Tajadura és ben intencionat però pot portar al que al que des del meu punt de vista serien limitacions de la democràcia a Espanya. Perquè no queda clar quins haurien de ser els límits dels que parla Tajadura, es a dir que es el que entenem per mínim substancial de la Constitució , ja que per exemple es podrien dissoldre partits de caire independentista pacífic , o un que defensi la abolició de la

propietat privada, per vulnerar allò que es diu al Títol preliminar o Primer de la Constitució.

Tot i la Constitucionalitat de la LO/2002 que prova la STC 48/2003, considero que la existència dels enemics del orde constitucional democràtic segueix sent present per molt que es dissolguin partits polítics, i potser la dissolució sembla una bona estratègia a curt termini. Però no es valida per a garantir l'ordre constitucional a llarg termini ja que les persones que formen el partit, les seves idees, i el seu suport social segueixen existint des de fora de les institucions, i al meu parer l'atac des de fora, després que hagin estat exclosos de les institucions pot ser encara més letal per les institucions democràtiques al donar des del meu punt de vista arguments per a deslegitimar-les. Això no vol dir que segons la meua forma de veure , no s'hagin d'adoptar mesures contra conductes tant ofensives per al sistema democràtic constitucional com les que objectivament portava Batasuna, però al meu parer no s'hauria d'arribar a la dissolució del partit.

1 També queden il·legalitzades en la Sentència del Tribunal del 27 de Març del 2003, Euskal Erritarrok i Herri Batasuna, però en aquells moments l'únic partit que operava era Batasuna.

2 Tajadura Tejada, Javier: Partidos Políticos y Constitución, Un estudio de la LO 6/2002 de 27 de junio, de Partidos Políticos y la STC 48/2003 de 12 de marzo, Madrid 2004, Ediciones Civitas, Pàg:30

3 "Els estatuts hauran de preveure Així mateix procediments de control democràtic dels dirigents escollits" LO 6/2002 article: 8.5

4 En paraules textuales. "Existeixen idees que, per contradir els valors inherents al constitucionalisme, són per la seva pròpia naturalesa i continguts inconstitucionals, i l'estat Constitucional es troba legitimat per defensar-se d'elles establint a l'efecte controls efectius" Tajadura Tejada, Javier: Partidos Políticos y Constitución, Un estudio de la LO 6/2002 de 27 de junio, de Partidos Políticos y la STC 48/2003 de 12 de marzo, Madrid 2004, Ediciones Civitas, Pàg: 100

5 Tajadura Tejada, Javier: Partidos Políticos y Constitución, Un estudio de la LO 6/2002 de 27 de junio, de Partidos Políticos y la STC 48/2003 de 12 de marzo, Madrid 2004, Ediciones Civitas, Pàg:107

6 Tajadura Tejada, Javier: Partidos Políticos y Constitución, Un estudio de la LO 6/2002 de 27 de junio, de Partidos Políticos y la STC 48/2003 de 12 de marzo, Madrid 2004, Ediciones Civitas, Pàg:184

DANIEL CASTEJÓN LLORACH - ESTUDIANT
DE CIÈNCIES POLÍTiques A L'UNIVERSITAT DE
BARCELONA

**fresh
politik**

ESPAT PUBLICITARI

ESPACIO PUBLICITARIO

SPACE FOR ADVERTISING

+34 647026296